

ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЩОДО ПРИМУСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ ЙОГО ОBOB'ЯЗКІВ

СТЕЦКО Роксолана Володимирівна - здобувач Київського міжнародного університету

УДК 347.73

Стаття посвящена дослідженню функцій податкових органів по забезпеченню виконання податкового обов'язку. В роботі проаналізовано коло підрозділів податкових органів та їх функції по примусовому забезпеченню виконання податковим платником його обов'язків.

Ключові слова: податкові органи, функції, податковий обов'язок, забезпечення виконання податкового обов'язку.

Проблематика компетенції певних підрозділів ДПС України щодо примусового забезпечення виконання платником податків його обов'язків в сучасних умовах обумовлена перебудовою організаційно-штатної структури самої ДПС України. Прийняття нових підзаконних та відомчих нормативно-правових актів, які визначили перелік, функції та завдання підрозділів ДПС України вимагає їх ґрунтовний аналіз задля повноцінного з'ясування правового статусу окремих підрозділів ДПС України у питаннях примусового забезпечення виконання платником податків його обов'язків. Слід зазначити, що у наукових дослідженнях, присвячених забезпеченню виконання платником податків його обов'язків у сучасних умовах питання визначення компетенції окремих підрозділів ДПС України на даний час відсутні. У більш ранніх працях даному питанню приділялась увага в працях П.М. Дуравкіна, М.П.Кучерявенка, В. В. Кириченка, О.У. Латипової, І.В. Максимова, С.П. По-

знякова, М. Д. Рамалданова, О.В. Тильчик, К.В. Хомича та ін.

Метою статті є визначення кола суб'єктів з числа підрозділів ДПС України та їх функцій щодо забезпечення виконання платником податків його обов'язків.

Будь-який аспект управління та вдосконалення його системи неминухо веде до проблеми компетенції. Завдяки аналізу компетенції здійснюється раціоналізація апарату управління, з урахуванням компетенції проводиться робота з підбору кадрів та оптимізація структури апарату, інформаційне забезпечення. Окреслення правовими нормами компетенції – неодмінна умова проведення у життя принципу відповідальності в управлінні [1, с.232-233].

Компетенціям (лат. *competentia*, від *competere* – взаємно прагну; відповідати, підходити) – сукупність предметів відання, завдань, повноважень, прав і обов'язків державного органу або посадової особи, що визначаються законодавством [2].

А.В. Хуторський вважає, що “компетенція включає сукупність взаємозв'язаних якостей особи (знань, умінь, способів діяльності, досвіду) і є відчуженою, наперед заданою соціальною вимогою (нормою) до освітньої підготовки, необхідної для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері” [3, с.141].

Компетенція державного органу – це сукупність повноважень або прав органу [4], або сукупність прав та обов'язків [5], або коло повноважень, наданих у законодавчо-

му порядку конкретному суб'єкту (органу чи посадовій особі) [6, с.73]. Подібної думки дотримуються також дослідники, які визначають компетенцію як сукупну характеристику закріплених нормами права власних можливостей органу чи посадової особи державної (іншої публічної) влади, що визначає, які управлінські дії, із якою мірою самостійності й у яких сферах має право здійснювати відповідний суб'єкт компетенції [7, с. 16], [8, с.15].

Зважаючи на вищезазначені положення, компетенцію підрозділів ДПС України щодо забезпечення виконання платником податків його обов'язків необхідно визначити як коло повноважень (сукупність прав та обов'язків) наданих відповідним підрозділам ДПС України щодо здійснення діяльності, спрямованої на створення матеріальних гарантій для відновлення податкової дисципліни, своєчасної сплати податків та зборів, запобігання нанесення шкоди публічним інтересам через несплату або не своєчасну сплату відповідних сум податків і зборів, а також спонукання платника податків до виконання свого обов'язку зі сплати податків і зборів.

Основним призначенням забезпечення виконання платником податків його обов'язків безпосередньо є погашення податкового боргу. На думку А.В.Головача, О.В. Онишко, Д.Г. Мулявки «погашення податкового боргу – це сукупність адміністративно-правових відносин у сфері реалізації контролюючих, виконавчо-розпорядчих функцій податкових органів, а також належних дій податкового боржника, пов'язаних із застосуванням заходів, передбачених законом, спрямованих на самостійну сплату або примусове стягнення податкових зобов'язань, що призвели до зменшення абсолютного значення суми податкового боргу, підтвердженого відповідним документом. Це забезпечить адекватне відображення його процесуально-правової, а не переважно арифметичної сутності» [9, с.75-76]. Таке визначення на наш погляд, є достатньо обґрунтованим.

Продовжуючи дослідження, згадані автори зазначають, що «функція стягнення податкової заборгованості зосереджена тільки

у підрозділах стягнення податкової заборгованості і не дублюється іншими підрозділами органів державної податкової служби. Щодо принципів організації роботи цих підрозділів, то вони полягають насамперед у персональній відповідальності працівника підрозділу, який є податковим керуючим, за погашення податкового боргу закріпленими за ним боржників. Йдеться про відповідальність перед керівництвом ДПІ за своєчасність, ефективність та професійність роботи, спрямованої на погашення податкового боргу закріплених за ним боржників та виникає у момент призначення працівника податковим керуючим та закріплення за ним боржника. Відповідальність перед державою за погашення податкового боргу покладено на самого платника податків, який має податковий борг» [9, с.116]. З таким твердженням не можна повністю погодитись, адже в цілому діяльність щодо погашення податкового боргу та застосування заходів примусу є одним із ключових в діяльності податкових органів, а тому і інформація, яка стосується даного питання, яка є в наявності інших підрозділів ДПС та податкової міліції може біти та повинна бути використана. А тому не можна говорити про монофункціональність діяльності зі стягнення податкового боргу.

У зв'язку з набранням чинності розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 року №836-р „Питання Державної податкової служби”, погодженням 12 жовтня 2011 року Міністром фінансів України затверджених 4 жовтня 2011 року Головою ДПС України Структури Державної податкової служби України, Штатного розпису Державної податкової служби України та керуючись Положенням про Державну податкову службу України, затвердженим Указом Президента України від 12 травня 2011 року №584/2011, та постановою Кабінету Міністрів України від 12 березня 2005 року №179 „Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій” був розроблений та прийнятий наказ ДПС України від 29 листопада 2011 року № 185 «Про функціональні повноваження підрозділів

ДПС України та їх організаційну структуру», яким був затверджений функціональний зміст діяльності окремих підрозділів ДПС України, а також їх структура та завдання [10].

Основним підрозділом ДПС України у даній сфері є Департамент погашення податкового боргу.

Структурно даний підрозділ складається з:

- відділу нормативного забезпечення та організації міжнародного стягнення;
- відділу моніторингу погашення податкового боргу та інформаційно-аналітичного забезпечення;
- відділу організації стягнення податкового боргу та застосування процедур банкрутства;
- відділу врегулювання заборгованостей та перенесення термінів сплати платежів до бюджету;
- відділу розгляду скарг і звернень платників податків та надання податкових консультацій;
- сектору організації роботи з безхазяйним майном.

Окрім загальних, притаманних для більшості структурних підрозділів ДПС України, Департамент погашення податкового боргу реалізує наступні специфічні функції та процедури:

1. Організація роботи та здійснення контролю за погашенням податкового боргу з податків, зборів та інших платежів платників податків, у тому числі майно яких перебуває у податковій заставі;

2. Організація роботи та здійснення контролю за забезпеченням стягнення заборгованості суб'єктів господарювання за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, позиками;

3. Організація роботи та здійснення контролю за відстроченням, розстроченням та реструктуризацією грошових зобов'язань та/або податкового боргу, а також списанням безнадійного податкового боргу;

4. Організація роботи та здійснення контролю за застосуванням адміністративного арешту майна та коштів на рахунку платника податків, який має податковий борг, та/або зупиненням видаткових операцій на рахунках у банку такого платника податків;

5. Організація роботи та здійснення контролю за застосуванням до платників податків процедур банкрутства;

6. Організація роботи, здійснення контролю та забезпечення надання допомоги у стягненні податкового боргу в міжнародних правовідносинах за запитами компетентних органів іноземних держав;

7. Організація роботи та здійснення контролю за виявленням, обліком, зберіганням, оцінкою та розпорядженням безхазяйним майном та майном, що переходить у власність держави.

Також слід відзначити той факт, що на Головне управління податкової міліції, серед інших, покладається функція з організації оперативних заходів із погашення податкового боргу [10]. Дана функція містить такі процедури: організація викриття злочинів, пов'язаних з податковим боргом підприємств – боржників, виявлення фактів фіктивного банкрутства; організація взаємодії із слідчими підрозділами щодо забезпечення відшкодування збитків у кримінальних справах стосовно посадових осіб підприємств-боржників, виявлення додаткових рахунків, прихованого майна, коштів тощо; організація виявлення схем ухилення від оподаткування підприємств-боржників, усунення причин і умов, що сприяють їх появі, підготовка пропозицій щодо змін і доповнень до чинного законодавства; організація роботи з встановлення місцезнаходження суб'єктів господарювання, які мають податковий борг, ухиляються від його сплати і місце перебування яких невідоме; організація оперативного супроводження адміністративного арешту майна, застосованого за ініціативою підрозділів податкової міліції; організація взаємодії з правоохоронними та контролюючими органами, органами місцевої влади та державної виконавчої служби з питань скорочення податкового боргу, виявлення порушень чинного законодавства скоєного службовими особами суб'єктів господарювання – боржників; контроль за своєчасністю і якістю проведення підвідомчими підрозділами податкової міліції відпрацювання суб'єктів господарювання, які мають значний податковий борг; розробка та проведення заходів щодо запобігання

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню функцій податкових органів щодо забезпечення виконання податкового обов'язку. В роботі проаналізовано коло підрозділів податкових органів та їх функції щодо примусового забезпечення виконання платником податків його обов'язків.

SUMMARY

The article is devoted to the functions of tax authorities to enforce of tax duty. We analyzed the number of tax units and their functions on compulsory enforcement of the taxpayer of his duties.

фіктивному банкрутству платоспроможних підприємств; надання методичної допомоги підвідомчим підрозділам податкової міліції з питань скорочення податкового боргу.

Узагальнення функцій та процедур, які здійснюються згаданими підрозділами, дозволяє систематизувати функції та умовно назвати їх основними, допоміжними та обслуговуючими. Перераховані вище сім функціональних напрямків складають систему основних функцій, допоміжними виступають функції, які пов'язані з організацією оперативних заходів із погашення податкового боргу, обслуговуючі функції мають значення для організації діяльності підрозділів (загальне керівництво, взаємодія, підготовка та систематизація проектів нормативних документів тощо).

Література

1. Лазарев Б.М. Государственное управление на этапе перестройки / Б.М. Лазарев. – М.: Юрид. лит., 1988. – 320 с.
2. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Компетенція>
3. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования // Ученик в общеобразовательной школе. – М.: ИОСО РАО, 2002. – С.141.
4. Лепешкин А.И. Курс советского государственного права / А.И. Лепешкин, А.И. Ким, Н.Г. Мишин, П.И. Романов. – М.: Госюриздат, 1962. – 591с.

5. Попова В.И. Районный совет депутатов трудящихся / В.И. Попова, Н.Т. Савенков. – М.: Госюриздат, 1962. – С. 29-30.

6. Василенко В.Н. Распределение компетенции (полномочий) между органами государственной власти и органами местного самоуправления / В.Н. Василенко // Региональное (областное) самоуправление: сб. науч. тр. / НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований; редкол.: Мамутов В.К. и др. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2005. – С. 60-87.

7. Никитенко И.Г. Компетенция субъектов Российской Федерации в сфере местного самоуправления: автореф. дис. ... на соискание наук. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 «Конституционное право; муниципальное право» / И.Г. Никитенко. – Казань, 2006. – 25 с.

8. Кулакова Є.В. Господарська компетенція обласних рад та обласних державних адміністрацій. – Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право, господарсько-процесуальне право. – Інститут економіко-правових досліджень НАН України. – Донецьк, 2009. – 220с.

9. Головач А.В., Онишко О.В., Мулявка Д.Г. Правові засади регулювання податкового боргу в Україні: [монографія] / А.В. Головач, О.В. Онишко, Д.Г. Мулявка. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2011. – 174 с.

10. Наказ ДПС України від 29 листопада 2011 року № 185 «Про функціональні повноваження підрозділів ДПС України та їх організаційну структуру»